

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/ Issue 19 (Aralık/ December 2024), s. 79-95.
Geliş Tarihi-Received: 14.11.2024
Kabul Tarihi-Accepted: 30.12.2024
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.252

Kaybolan Sözcüklerimizi Dijital Öykülerle Keşfedelim*

Let's Discover Our Disappearing Words Through Digital Stories

Kamil CEYLAN**
Perihan Gülce ÖZKAYA***

Öz

Bu çalışmanın amacı; Muğla iline ait geçmişte sıklıkla kullanılan ancak günümüzde kaybolmaya yüz tutan sözcükleri tespit etmek, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki “dijital yetkinlik” başlığını dikkate alarak tespit edilen bu sözcükleri genç kuşağa tanıtmaya yönelik dijital öyküler oluşturmak ve bu doğrultuda söz varlığı çalışmalarına katkı sağlamaktır. Alan yazınında Muğla iline ait, unutulmaya yüz tutan sözcükleri tanıtıcı dijital öyküler hazırlamaya yönelik herhangi bir çalışmanın olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, araştırma kapsamında geliştirilen dijital öykülerin söz varlığı çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın modelini nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ilk olarak ihtiyaç analizi yapılmış; Muğla ili Menteşe ilçesi Yılanlı yöresinde bulunan altı köyün endemik kelimeleri; köyün yaş olarak ileri gelenlerinin (50 yaş ve üzeri) görüşlerinin incelenmesiyle belirlenmiştir. Araştırmada, her köye ait en çok ifade edilen sözcükler tespit edilmiştir. Bu doğrultuda altı köyün her biri için o köye ait en çok ifade edilen birer sözcüğü tanıtmaya yönelik toplam altı adet dijital öykü oluşturulması hedeflenmiştir. Oluşturulan dijital öykülerin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi “Dijital Hikâyeler için Dereceli Değerlendirme Ölçeği” ile sağlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda dijital öyküler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda, söz varlığı çalışmalarında dijital öykülerden yararlanmanın önemi ilgili alan yazını doğrultusunda tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kültür, dil, söz varlığı, dijital öykü, Türkçe eğitimi.

Abstract

The aim of this study is to identify words that were frequently used in the past but are disappearing today in the province of Muğla, to create digital stories to introduce these words to the young generation by taking into account the title of “digital competence” in the 2019 Turkish Language Curriculum, and to contribute to vocabulary studies in this direction.

* Bu çalışma, “Kaybolan Sözcüklerimizi Dijital Öykülerle Keşfedelim” başlıklı TÜBİTAK 2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında gerçekleştirilen projeden üretilmiştir.

** Lisans öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, e-posta: kamilyececylan@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0005-8031-0360.

*** Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, e-posta: gozkaya@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9630-9739.

Considering that there is no study in the literature on preparing digital stories to introduce words that are about to be forgotten in the province of Muğla, it is thought that the digital stories developed within the scope of the research will contribute to vocabulary studies.

The model of the research is a case study from qualitative research methods. First, a needs analysis was conducted within the scope of the research; the endemic words of six villages located in the Yılanlı region of the Menteşe district of Muğla province were determined by examining the opinions of the village elders (50 years of age and above). Within the scope of the research, the most frequently expressed words belonging to each village were determined. In this context, it was aimed to create a total of six digital stories for each of the six villages to introduce the most frequently expressed word of that village. The evaluation of the created digital stories by experts was provided by the "Graded Evaluation Scale for Digital Stories". Necessary adjustments were made to the digital stories in line with expert opinions. As a result of the research, the importance of using digital stories in vocabulary studies was discussed in line with the relevant literature.

Keywords: Culture, language, vocabulary, digital story, Turkish education.

Giriş

Kültür; bir toplumun maddi ve manevi değerlerini, bu değerlerin oluşumunda etkili olan araçları, sembolleri, inançları, gelenekleri ve yaşam biçimlerini ifade eden geniş bir kavramdır. Göçer'in (2012) de belirttiği gibi yapısı, içeriği, türü, onu oluşturan unsurları (dil, din, tarih, edebiyat, sanat, müzik, coğrafya) vb. açılardan bakıldığında oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Kültür milletlerin hafızasını oluşturur ve milletleri millet yapan önemli unsurların başında gelir. Kültür kaybolur veya yozlaşırsa millet yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalır. Akarsu (1998 akt. Göçer, 2012), kültürü değişen bir toplumun dilinin, düşünce yapısının, töre ve göreneklerinin de değişeceğine dikkat çekmiştir. Bu durum kültürün toplumun kimliğini belirleyen temel unsur olduğuna işaret etmektedir.

Pek çok ögeden oluşan kültürün en önemli unsurlarından biri de dildir. Kültür, dil sayesinde aktarılır ve gelecek nesillere ulaştırılır. Kültürün koruyucu, kapsayıcı ve devam ettirici niteliği dikkate alındığında kültüre ait unsurların korunması ve aktarılması zorunluluğu daha da belirginleşir. Bu sebeple dili korumak, kültürü korumanın ilk basamağıdır. Dil zenginliği, büyük oranda kültür zenginliğine dayandığı, onu yansıttığı için dili değerlendirirken kültürü de araştırmak gerekir (Tosun, 2005). Bu bakımdan dile bakıldığında kültürün, kültüre bakıldığında da dilin inceliklerinin farkına varılacağı ifade edilebilir. Nitekim dil, bir milletin sahip olduğu en büyük kültürel miras ve en zengin donanımdır. Dilin sunduğu anlama ve anlatma imkânlarından faydalanabilmek ve kültürel mirastan pay alabilmek için o dilin söz varlığına ve kurallarına hâkim olmak gerekir (Demir, 2016). Türkçe, söz varlığı açısından son derece zengin ve yenileşmeye çok açık bir dildir. Aynı zamanda da dünyanın en zengin, işlek ve estetik dillerinden birisidir.

Dil, küreselleşmenin de etkisiyle -toplumun bir yansıması olarak- sürekli değişen, gelişen ve yenilenen canlı bir yapıdadır. İnsanların iletişim ihtiyaçlarına, kültürel etkileşimlere ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak dil, zaman içerisinde yeni unsurlarla zenginleşir ve bazen eski unsurları geride bırakır. Canlı ve değişken bir varlık olan dil, sosyal ve kültürel değişimlere dayalı olarak zaman içerisinde kimi sözcüklerini gelecek kuşaklara ulaştırmakta güçlük yaşamakta; sözcükler zamana yenik düşmekte ve toplumsal hafızadan yavaş yavaş silinmektedir. Yamanan'ın (2016) da belirttiği gibi günümüzde, atalarımızın gündelik hayatında kullandığı çoğu sözcük yeterince korunmadığı için genç kuşaklara çok yabancı gelmektedir. Bu noktada en temel ihtiyaç, dilimiz ve dilimizde hâlen yaşamakta olan sözcükler konusunda farkındalık oluşturmak

ve bilinç kazandırmaktır. Nitekim 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (TDÖP) özel amaçlarında "okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması" gerektiği önemle vurgulanmaktadır. Ayrıca Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (MEB, 2024) programların temel yaklaşımlarına ilişkin bölümünde de "Türkçe bütün zenginliği, derinliği ve estetiği ile toplumun birbiriyle iletişimine, bu iletişimi anlamlandırma çabalarına ve kültür unsurlarımızın nesilden nesile aktarılmasına öncülük ve eşlik eder." ifadelerine yer verilmektedir. Dolayısıyla Türkçenin; dil zevki, farkındalığı ve bilinci kazandırmanın en önemli unsuru olduğu aynı zamanda da kültürel aktarıma kaynaklık ifade edilebilir. Ortaokul TDÖP (2024) de kültürel kimliğin inşası, Türkçenin zenginliklerine vâkıf olma, dil aracılığıyla Türk kültürünü ve değerlerini kazanma, Türkçenin anlam derinliğine ve zenginliğine ulaşma gibi unsurları Türkçe dersinin temel amacı olarak ön plana çıkarmaktadır. Tüm bu durumlar dikkate alındığında kültür varlığımızın en has hazinesi olarak ifade edilebilecek söz varlığı unsurlarının eğitim yoluyla gelecek nesillere aktarılması görevinin en önemli rolünün Türkçe eğitimcilerine düştüğü ifade edilebilir.

Söz varlığı öğretiminde, bireyin sözcük hazinesini geliştirmek ve dil yeterliğini artırmak amacıyla basılı, sese dayalı ve görsel-işitsel pek çok kaynaktan yararlanılabilir. Özellikle görsel-işitsel uyaranlara dayalı öğretim süreçleri, söz varlığı unsurlarını belirli bir bağlam içerisinde ve aynı kavram alanına giren diğer unsurlarla birlikte sunduğu için öğrenmenin kalıcılığını sağlamada önemli bir yere sahiptir. Görsel ve işitsel unsurların bir arada sunulması, öğrencinin bilgiye daha kolay ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda öğrenme sürecine aktif katılımını da teşvik eder.

Günümüzde eğitim ortamlarında görsel-işitsel unsurları bir arada kullanmaya dayalı öğretim uygulamaları, büyük ölçüde teknolojinin sunduğu imkânlarla gerçekleşmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı, öğrencilere farklı duyularını kullanma fırsatı sunarak öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hale gelmesine olanak tanımaktadır (Curacı, 2021). Bu bağlamda, teknolojiden çeşitli araç ve gereçler yoluyla faydalanılabilir. Özellikle dijital öyküler, teknoloji ile eğitimi buluşturan yenilikçi bir araç olarak öne çıkmaktadır. Dijital öyküleme, öyküleme yönteminin çağın teknolojileriyle harmanlanması sonucu ortaya çıkan ve "dijital ortamlarda yazılabilen, depolanabilen, yayımlanabilen, okunabilen öyküler" olarak tanımlanan bir kavramdır (Turgut ve Kışla, 2015, s. 102).

Dijital öyküleme, anlama ve anlatma becerilerinin tümüne hitap eden çok boyutlu bir yöntemdir (Özkaya, 2020). Görsel-işitsel unsurları bir arada barındırarak öğrenme sürecini zenginleştirir ve öğrenmenin kalıcılığını artırır. Özellikle söz varlığı öğretiminde, bu yöntem sayesinde öğrenciler kelime hazinelerini bağlam içerisinde zenginleştirirken, aynı zamanda öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılma imkânı bulurlar. Dijital öykülerin, öğretim programlarını tamamlayıcı veya destekleyici bir araç olarak kullanılması, etkili öğrenme süreçlerinin gerçekleştirilmesine önemli ölçüde katkıda bulunabilir (Dakich, 2008 akt. Talan, 2019; Robin, 2008). Dijital öyküleme, konunun hayatla ilişkilendirilmesine olanak sağlayan ve teknolojik unsurları içinde barındıran bir yöntemdir. Bu bağlamda eğitimin her alanında olduğu gibi Türkçe eğitiminde söz varlığını geliştirmede de dijital öykülerden yararlanılabilir.

Alan yazını incelendiğinde Erzincan yöresine (Çankaya, 2013), Eskişehir yöresine (Özgür, 2004), Erzurum yöresine (Kamacı-Gencer, 2011), Aydın yöresine (Ersöz, 2009) ve Muğla yöresine (Caferoğlu, 1954) ait söz varlığı çalışmalarının olduğu görülmektedir. Ancak dijital öykü aracılığıyla söz varlığını geliştirmeyi amaçlayan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmada Muğla iline ait geçmişte sıklıkla kullanılan ancak günümüzde kaybolmaya yüz tutan sözcüklerin tespit edilmesi, bu sözcükleri genç kuşağa tanıtmaya yönelik dijital öyküler oluşturulması ve bu doğrultuda söz varlığı çalışmalarına katkı sağlanması planlanmaktadır. Araştırmanın bu yönüyle alandaki boşluğun giderilmesine katkı sağlayacağı, söz varlığının farklı öğrenme ortamları ile aktarımına yönelik yapılacak diğer çalışmalara örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın modelini nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması oluşturmaktadır. Durum çalışması, araştırmacının bir durum ya da durumlar hakkında gözlemler, görüşmeler, dokümanlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplayarak durum betimlemesi yaptığı nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2015). Araştırma kapsamında ilk olarak ihtiyaç analizi yapılmış; Muğla ili Menteşe ilçesi Yılanlı yöresinde bulunan altı köyün (Göktepe, Esençay, Çamoluk, Sungur, Fadıl, Dokuzçam) endemik kelimeleri; köyün yaş olarak ileri gelenlerinin (50 yaş ve üzeri) görüşlerinin incelenmesiyle belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, her köye ait en çok ifade edilen sözcükler tespit edilmiştir. Bu doğrultuda altı köyün (Göktepe, Esençay, Çamoluk, Sungur, Fadıl, Dokuzçam) her biri için o köye ait en çok ifade edilen birer sözcüğü tanıtmaya yönelik toplam altı adet dijital öykü oluşturulması hedeflenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında belirlenen köylerden söz varlığı unsurlarını tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, tespit edilen sözcüklere yönelik oluşturulan dijital öykülerin değerlendirilmesi amacıyla Özcan vd. (2016) tarafından geliştirilen “Dijital Hikâyeler için Dereceli Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Denzin (1978 akt. Güler vd., 2015), çalışmada farklı veri kaynaklarının bir arada kullanılmasını veri çeşitlemesi olarak ifade etmektedir. Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılarak veri çeşitlemesi sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına yönelik bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmada Muğla ili Menteşe ilçesi Yılanlı yöresinde bulunan altı köye (Göktepe, Esençay, Çamoluk, Sungur, Fadıl, Dokuzçam) ait günümüzde yeterince kullanılmayan, kaybolmaya yüz tutan sözcükleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Başlangıçta dört soru olarak hazırlanan yapılandırılmış görüşme formuna, iki alan uzmanı ve iki eğitim bilimleri uzmanından gelen görüşler doğrultusunda iki soru eklenmiş, soru sayısı altıya çıkarılmıştır. Uzmanlar, daha anlaşılır ve tarafsız olabilmesi için, bazı soruların ifadelerinde değişiklikler önermişlerdir. Uzmanların görüşleri dikkate alınarak altı soruluk görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Dijital Hikâyeler için Dereceli Değerlendirme Ölçeği: Araştırma kapsamında oluşturulacak dijital öykülerin değerlendirilmesi amacıyla Özcan vd. (2016) tarafından geliştirilen “Dijital Hikâyeler için Dereceli Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Oluşturulan dijital öyküler, ölçekte yer alan “planlama, üretim, paylaşım/sunum/geri

bildirim” olmak üzere üç ana başlık altında yer alan toplam 14 alt maddeye göre değerlendirilmiştir. Söz konusu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 42’dir.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Muğla ili Menteşe ilçesi Yılanlı yöresinde bulunan altı köyün (Göktepe, Esençay, Çamoluk, Sungur, Fadıl, Dokuzçam) yaş olarak ileri gelenleri (50 yaş ve üzeri) oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında endemik sözcükleri tespit etmek amacıyla görüşme yapılan kişiler köy muhtarlarının yönlendirdiği, yaş olarak köyün ileri gelen 50 yaş ve üzeri kişilerdir. Katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir.

Geliştirilen dijital öykülerin değerlendirilmesi aşamasında ise bir Türkçe eğitimi uzmanı, bir teknoloji eğitimi uzmanı, bir eğitim bilimleri uzmanı araştırmaya dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında ilk olarak Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna başvurularak araştırma için etik kurul izni alınmıştır (Protokol No: 230003-17). Köylerde sözcük bulma sürecinde saha çalışmasına Nisan 2023’te başlanmıştır. Göktepe Köyü’ne 22 Nisan 2023 ve 20 Ekim 2023 tarihlerinde gidilmiş köy ahalisinin yönlendirilmesi ile elli yaş üzeri iki erkek ile görüşme yapılmış ve bu köye ait Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlük’te yer almayan “badekiye, govanaz, iteğimendil, ganımganzil, govalgeç, uğrambeç, eeza” sözcüklerine ulaşılmıştır. Esençay Köyü’ne 22 Nisan 2023 tarihinde gidilmiş ancak o tarihte köy ahalisi TDK’de bulunmayan endemik sözcükler verememiştir daha sonraki ziyaret 1 Temmuz 2023 tarihinde gerçekleştirilmiş; o ziyarette elli yaş üzeri erkek bir köy sakininden köye özgü “şabşırak, çilbir ve mandaz” sözcükleri tespit edilmiştir. Sungur Köyü’ne 27 Haziran 2023 tarihinde gidilmiş ve burada elli yaş üzeri erkek bir köy sakini “damak, tırgı ve ölümkörü” sözcüklerini yapılan görüşmelerde vermiştir. Dokuzçam Köyü’ne 28 Haziran 2023 tarihinde gidilmiş ve buradan da “çitili ve tirkı” sözcüklerine ulaşılmıştır. Fadıl ve Çamoluk köylerine de ziyaret gerçekleştirilmiş ancak köy ahalisi görüşmeler esnasında TDK’de yer almayan herhangi bir endemik sözcüğe ulaşılamamıştır.

Araştırma öncesinde her köyden beş ila on arası endemik sözcüğe ulaşılacağı düşünülmüştür ancak gerek eski sözcükleri bilen kişi sayısının bir hayli azalması gerekse de bu kişiler epey yaşlanması sebebiyle çocukları tarafından köylerden götürülerek şehir merkezlerine taşınmasından dolayı köylerde beklenen sözcük sayısına ulaşılamamıştır. Araştırmanın başında planlanan iki köyden (Fadıl ve Çamoluk) ise hiçbir endemik sözcük tespit edilememiştir. Araştırmada, görüşmelerde en çok aksedilen endemik sözcüklere yönelik dijital öykü oluşturulması planlanmış ancak köylerde görüşme yapılan kişi sayısı yukarıda sıralanan nedenlerle sınırlı kalmıştır. Bu sebeple araştırmanın bu kısmında değişikliğe gidilerek en çok aksedilen sözcüklerden ziyade dijital öykü oluşturmaya en uygun olan sözcükler öykülenmiştir. Bu doğrultuda endemik sözcüklerin hangilerinin dijital öykülemeye daha uygun olduğuna araştırmacılar tarafından karar verilmiş ve söz konusu sözcükleri tanıtan öykü metinleri oluşturulmuştur. Daha sonra StoryJumper uygulaması aracılığıyla öykülere ait öykü panoları oluşturulmuş; seslendirme ve düzenleme işlemlerinin ardından dijital öykü taslakları hazır hâle getirilmiştir. Taslak dijital öyküler bir Türkçe eğitimi uzmanı, bir teknoloji eğitimi uzmanı, bir eğitim bilimleri uzmanı olmak üzere üç uzmana gönderilmiştir. Uzmanlara ait değerlendirme ölçekleri

U1, U2, U3 olarak kodlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak dijital öykülere son hâli verilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamında ulaşılan sözcükler aşağıda sunulmuştur:

Göktepe Köyü'nden altı sözcüğe ulaşılmıştır. Bu sözcükler sırasıyla şunlardır: Badediye, govanaz, ganımganzil, eeza, iteğimendil, govalgeç.

Sungur Köyü'nden üç sözcüğe ulaşılmıştır. Bu sözcükler sırasıyla şunlardır: Tırgı, damak, ölümkörü.

Esençay'dan iki sözcüğe ulaşılmıştır. Bu sözcükler sırasıyla şunlardır: Çilbir, şabşırak.

Dokuzçam'dan iki sözcüğe ulaşılmıştır. Bu sözcükler sırasıyla şunlardır: Tirgi ve çitili.

Fadıl ve Çamoluk köylerinden ise herhangi bir endemik kelimeye ulaşılamamıştır.

Ulaşılan sözcüklerin anlamları ise şu şekilde sıralanabilir:

Badediye: taş duvar, **govanaz:** içi boş, **ganımganzil:** sonradan zengin olan kimse, **eeza:** kibrit, **iteğimendil:** etrafı serbest, **govalgeç:** aralıklı, **tırgı:** kapı kilidi, **damak:** kapı menteşesi, **ölümkörü:** ocak sacının ayakta durmasını sağlayan demir, **çilbir:** eşeğe bağlanan demir, **şabşırak:** su bardağı, **tirgi:** hamur, **çitili:** yoğurt kasesi.

Bu sözcükler arasından seçilen “**eeza** (Göktepe Köyü), **govalgeç** (Göktepe Köyü), **ölümkörü** (Sungur Köyü), **şabşırak** (Esençay Köyü) ve **çitili** (Dokuzçam Köyü)” sözcüklerini tanıtmaya yönelik araştırmacı tarafından “Storyjumper” programı kullanılarak dijital öyküler oluşturulmuştur. Oluşturulan dijital öyküler bir Türkçe eğitimi uzmanı, bir teknoloji eğitimi uzmanı, bir eğitim bilimleri uzmanı olmak üzere üç uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur.

Oluşturulan dijital öykülere yönelik uzman değerlendirmeleri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Oluşturulan dijital öykülere yönelik uzman değerlendirme ölçeğinden elde edilen bulgular

Dijital Öykü	Toplam puanlar	Dijital öykünün zayıf yönleri	Dijital öykünün güçlü yönleri
Dokuzçam/ Çitili / Selma Dokuzçam'da Tarhana Yapıyor	U1: 35, U2: 38, U3: 42 Ort. Puan: 38.3	- Planlama ve dramatik soru eksikliği. - Boş sayfaların ekonomikliği bozması. -Başlık-içerik tutarsızlığı. - Ses ve müzik senkronizasyonunda sorunlar.	- Dil ve dil bilgisi kullanımının uygunluğu. - Öykü amacının net bir şekilde belirlenmesi ve işlenmesi. -Telif hakkı ve etik kurallara uyulması.
Eeza/ Göktepe /	U1: 37,	-Başlık-içerik	- Özgün ve çekici

Zülfü'nün Eeza ile Olan Anısı	U2: 40, U3: 42 Ort. Puan: 39.6	tutarsızlığı. - Hikâye başında dramatik soru eksikliği. - Boş sayfaların ekonomikliği bozması.	hikâye yapısı. - Ses ve müziğin uyumlu olması ve güçlü etkiler bırakması. -Telif hakkı ve etik kurallara uyulması.
Ölümkörtü/ Sungur / Anneannesine Kurban Bayramı için Giden Ali'nin Başına Gelenler	U1: 36, U2: 38, U3: 42 Ort. Puan: 38.6	-Başlık-içerik tutarsızlığı. - Dramatik sorunun zayıflığı. - Ses ve müzik senkronizasyonunda sorunlar.	- Öykü amacının net bir şekilde belirlenmesi ve işlenmesi. - Özgün ve çekici hikâye yapısı. -Telif hakkı ve etik kurallara uyulması.
Şabşırak/ Esençay / Yörük Nedim Şehirde Şabşırak Arıyor	U1: 37, U2: 35, U3: 42 Ort. Puan: 38	- Başlıkta ve dramatik soruda iyileştirme önerileri. - Görsel ve ses senkronizasyonu konusunda iyileştirme önerileri.	- Özgün ve çekici hikâye yapısı. - Hikâyelerde detaylara yeterli düzeyde yer verilmesi. -Telif hakkı ve etik kurallara uyulması.
Govalgeç/ Göktepe / Defne Öğretmenin Govalgeç ile Tanışması	U1: 37, U2: 39, U3: 42 Ort. Puan: 39.3	- Başlıkta iyileştirme önerileri. - Dramatik sorunun zayıflığı. - Ses ve müzik senkronizasyonunda sorunlar. - Görsellerin daha iyi düzenlenmesi konusunda iyileştirme önerisi.	- Dil bilgisi açısından hatasız ve akıcı anlatım. - Özgün ve çekici hikâye yapısı. -Telif hakkı ve etik kurallara uyulması.

Tablo 1’de görüldüğü gibi uzman değerlendirme sonuçlarına göre dijital öykülere ait ortalama toplam puanların en düşüğü 38 (Şabşırak); en yükseği ise 39.6 (Eeza) olarak tespit edilmiştir. Uzman değerlendirmeleri sonucunda, dijital öykülerin özgünlük, çekicilik, etkili hikâye panosu oluşturma, öykü amacının net bir şekilde belirlenmesi ve işlenmesi, dil ve dil bilgisi kullanımının uygunluğu, telif hakkı ve etik kurallara uyulması gibi alanlarda yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Ancak başlık kullanımı, dramatik sorunun netliği, ses, görsel ve müzik kullanımı, ekonomiklik gibi alanlarda bazı zayıf noktalar tespit edilmiştir.

Uzman değerlendirmelerinden elde edilen bulgular sonucunda dijital öykülerin özgünlük, çekicilik, etkili hikâye panosu oluşturma, öykü amacının net bir şekilde belirlenmesi ve işlenmesi, dil ve dil bilgisi kullanımının uygunluğu, telif hakkı ve etik kurallara uyulması gibi alanlarda yüksek puanlar alması, öykülerin genellikle yaratıcı ve iyi yapılandırılmış olduğunu göstermektedir. Ancak başlık kullanımı, dramatik sorunun netliği, ses, görsel ve müzik kullanımı, ekonomiklik gibi konularda tespit edilen zayıflıklar, dijital öykünün izleyiciye ulaşmada yeterli etkiyi gösterememe riski

taşımaktadır. Bu bağlamda uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda dijital öykülerde gerekli düzenlemeler yapılmış ve dijital öykülere son hâli verilmiştir (Ek-1).

Sonuç

Muğla'nın Yılanlı yöresine ait kaybolmaya yüz tutmuş yöresel sözcüklerin dijital öyküler aracılığıyla söz varlığına kazandırılmasını amaçlamayan bu çalışmada dijital öyküler, geleneksel dil mirasını modern öğrenme araçlarıyla buluşturarak söz konusu sözcüklerin unutulmasını önlemek ve yeni nesillere aktarılmasını sağlamak açısından güçlü bir araç olarak öne çıkmıştır. Alan yazını incelendiğinde dijital öykülerin, sadece dilsel bilgiyi değil, aynı zamanda sözcüklerin arka planındaki kültürel anlamları da aktarma gücü olduğu görülmektedir. (Romaine, 2020; Jones, 2021; Reyes & Torres, 2022). Bu, yerel kültürlerin dijital dünyada da sürdürülebilir kılınması açısından umut verici bir durumdur. Almeida ve Mota (2023), dilin korunmasında dijital öykülerin etkili bir araç olabileceğini ifade etmişlerdir. Yapılan saha çalışmasında da ulaşılan endemik sözcüklerin kısıtlılığı, dilsel ve kültürel zenginliklerin bir parçası olan yöresel sözcüklerin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı gerçeğini ortaya koyarken dijital öykülerin bu sürecin tersine çevrilmesinde etkili olabileceğini düşündürmüştür. Bu araştırma, yerel sözcükleri sadece kayıt altına almakla kalmayıp onları günlük hayatta kullanılabilir hâle getirerek dilin canlılığını korumaya yönelik bir adım atmıştır. Sonuç olarak; söz varlığı çalışmalarında dijital öykülerin kullanımı, kültürel mirasın korunmasında yenilikçi ve sürdürülebilir bir yaklaşım sunmakta olup gelecekte yapılacak benzer çalışmalara örnek teşkil edebilecek niteliktedir. Bu doğrultuda araştırmacılara ve eğitimcilere şu önerilerde bulunulabilir:

- Yalnızca bir yöreye değil, farklı bölgelerden de kaybolmaya yüz tutmuş sözcükleri ele alan bir araştırma yapılabilir. Böylelikle dilsel çeşitlilik ve kültürel zenginlik daha geniş bir yelpazede belgelenebilir.
- Farklı bölgelere yönelik kaybolmaya yüz tutan sözcüklere yönelik bölgesel sözcük listeleri oluşturulabilir. Belirli bölgelere gönderilen ders kitaplarına o bölgelere ait sözcük listesi eklenebilir; böylelikle öğrencilerin yöresel söz varlığına ulaşmaları sağlanabilir. Türkçe öğretimi için bu tür materyaller etkili öğrenme araçları olarak kullanılabilir.
- Dijital öyküler dışında etkileşimli web uygulamaları, sesli öyküler veya oyunlaştırılmış dil uygulamaları gibi yenilikçi dijital araçlar da kullanılabilir.
- Dil koruma projelerinin sürdürülebilirliğini artırabilmek adına farklı üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak daha geniş kapsamlı projeler üretilebilir.

Kaynakça

- Almeida, A., & Mota, C. (2023). Digital storytelling in language preservation: A case study from rural Europe. *Journal of Linguistic Anthropology*, 32(1), 55-70.
- Caferoğlu, A. (1954). Pallacı, Tahtacı ve Çepni dillerine dair. *Türkiyat Mecmuası*, 11, 41-56.
- Cresswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Bütün, M. ve Demir, S. B. Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Curacı, U. T. (2021). Eğitimde teknolojinin kullanımı. *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi*, 3(2), 166-174.

- Çankaya, M. (2013). Erzincan ağzından Derleme Sözlüğü'ne katkılar. *Turkish Studies*, 8(9), 899-910.
- Demir, C. (2016). Türkçe eğitim-öğretim programları ve kişisel söz varlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(210), 141-161.
- Ersöz, S. (2009). Nazilli (Aydın) ağzından Derleme Sözlüğü'ne katkılar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(2), 37-62.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma* (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Jones, M. C. (2021). *Endangered languages and new technologies*. Cambridge University Press.
- Kamacı-Gencer, D. (2011). Erzurum yöresi ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne katkılar. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 1(1), 157-164.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB. (2024). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yay.
- Özcan, S., Kukul, V., & Karataş, S. (2016, May). Dijital hikâyeler için dereceli değerlendirme ölçeği. In *10th International Computer and Instructional Technologies Symposium Full Text Proceedings Book* (pp. 117-127). Rize.
- Özgür, C. (2004). Eskişehir yöresi ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne katkılar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(1), 92-98.
- Özkaya, P. G. (2020). Dijital öykülerin Türkçe dil becerilerinin gelişimine etkisi: Bir meta analiz çalışması. *AnaDili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1386-1405.
- Reyes, M., & Torres, J. (2022). Technology and the preservation of Indigenous languages through digital storytelling. *Global Journal of Cultural Studies*, 15(2), 33-48.
- Robin, B. R. (2008). Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st-century classroom. *Theory Into Practice*, 47(3), 220-228.
- Romaine, S. (2020). *Language in a globalizing world: Endangerment and preservation*. Oxford University Press.
- Talan, T. (2019, Ekim). Dijital öyküleme yöntemi ile ilgili yapılan çalışmalara sistematik bir bakış. 7. *Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu Tam Metin Kitabı* içinde (ss. 692-709), Antalya.
- Tosun, C. (2005). Dil zenginliği, yozlaşma ve Türkçe. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(2), 136-154.
- Yamanan, E. (2016). Türkçenin güncel söz varlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(210), 85-91.
- Turgut, G., & Kışla, T. (2015). Bilgisayar destekli hikâye anlatımı yöntemi: Alanyazın araştırması. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 97-121.
- Yücel, F. (2015). Kültürel yozlaşma bağlamında okul öncesi-ilkokul öğrencilerinin masal ve çizgi filmle ilgili algıları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 119-135.

Ek-1

Araştırma Kapsamında Oluşturulan Dijital Öykü Panoları

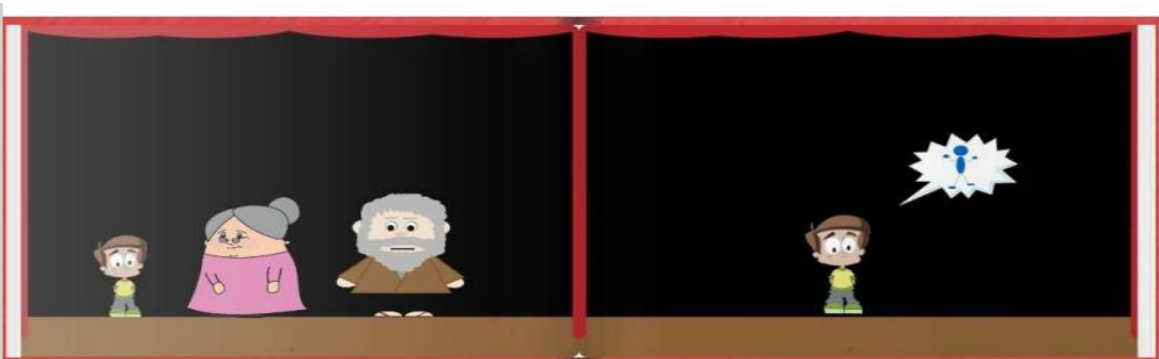
EEZA (GÖKTEPE KÖYÜ)

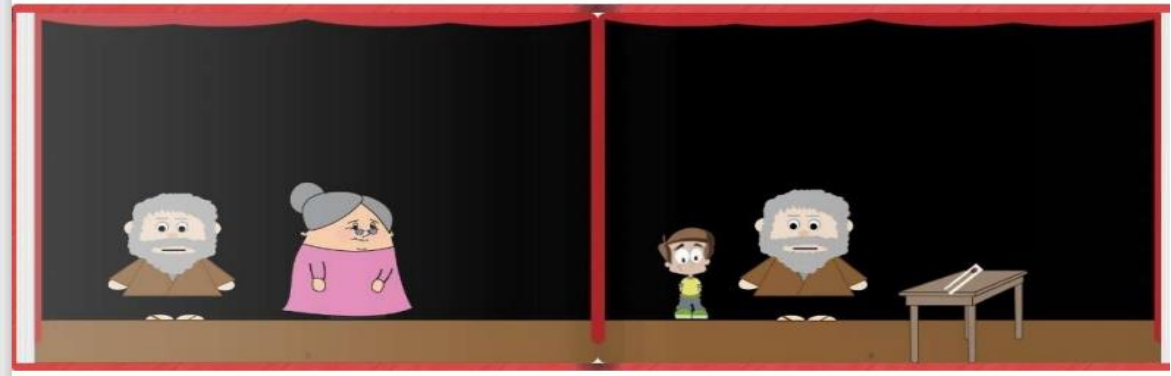
Zülfü, her cuma muhakkak anneanesi ve dedesinin yanına köye giderdi. Onlarla beraber şömine başında oturmak ve yemek yemek ona büyük bir huzur veriyordu. Yine bir cuma günü okul çıkışında annesi ve babası onu Göktepe otobüsünü olduğu yere bıraktı. Zülfü ise otobüsü gelince köye doğru yola koyulmuştu. Bir saat süren yolculuğun ardından Zülfü nihayet köydeki evlerine varmıştı, bir an evvel evin içine girerek anneanesi ve dedesini görmek istiyordu.

Zülfü'nün ninesi ve dedesi Zülfü'nün geleceğini biliyordur. Ninesi Zülfü'nün en sevdiği yemekleri yapmış ve onu dört gözle beklemektedirler. Zülfü de nihayet evin içine girerek ninesi ve dedesine sıkıca sarılır. Tam yemeğe başlamak üzereyken birden çat diye elektikler gidiverir. Zülfü, ışıklar gidince birden korkar ve afallar. Zülfü'nün dedesi de "Korkma evladım. Bak burada gaz lambamız var şimdi her yer eskidinden daha aydınlık olur." der.

Zülfü, dedesinin gaz lambası yakacağı için mutlu olur çünkü Zülfü karanlıkta kalmak istemiyordu. Anneanesi, "Zülfüm hadi mutfaktan eeza getiriver." der. Zülfü karanlıkta düşer mutfağın yoluna ancak bir yanda da içinden kendi kendine "Allah allah anneannem neden ezan dedi ki? Ezan mı okunacak acaba?" diye geçirir. Mutfağın yolunu bulan Zülfü ne alacağını bulamadan dolanmaya başlar ve birkaç dakika sonra anneanesi bağırır "Zülfü, haydi oğlum!" Zülfü ise "Tamam anneanne" diyerek karşılık verir.

Aradan birkaç dakika geçer ancak Zülfü'den halen ses yoktur. Dedesi, ninesine "Sanırım bizim çocuk eezayı bulamadı bir de ben gidip bakayım." der. Düşer mutfağın yoluna, karanlıkta ağır adımlarla mutfağın yolunu bulur eezanın nerede olduğunu bildiği için hemen masanın üzerinden alıverir eezayı daha sonrasında ise hadi torunum bana yapış da salona dönelim döner ve onlar salona döner dönmez elektrikler gelir.

Zülfü, elektrikler gelince hemen dedesinin eline bakar ve dedesinin elinde bir kibrit görür. Zülfü bunun üzerine "Siz beni mutfağa ezan dinlemem için mi yolladınız? Çünkü ben mutfaka ezanı ne duydum ne işittim" der. Anneanesi ve dedesi Zülfü'nün bu cümlesini duyunca kendilerini gülmekten alıkoymazlar. Zülfü ise sitemli bir sesle "Noldu, neden gülüyorsunuz?" diye sorar. Dedesi de "Oğlum biz seni mutfağa ezan dinleyesin diye salar mıyız hiç eeza bulasın diye yolladık. der. Zülfü ise "eeza ne dede?" diye yanıt verir. Dedesi ise "Eeza bizim köyümüze yani Göktepe'ye ait bir sözcüktür. Kibrit anlamına gelir ancak senin bunu bilmemen çok doğal bunu sadece benim gibi ihtiyar heyeti bilir, kullanan kişilerin yaş ortalaması 65-70'tir; rahmetli anam rahmetli babam çok kullanırdı. Yani senin de anladığın gibi eeza kibrit demektir." der.

Zülfü, ezan dinlemek için kibrit bulmak için gönderildiğini duyunca kendi kendine güldü. "Demek eeza bizim köyümüzde kibrit demek. Bunu daha önce hiç duymamıştım." Dedesi ise "Canım torunum, dedim ya duymaman çok doğal ancak eeza kelimesinin kibrit olduğunu unutma günlük hayatında kullan hatta arkadaş çevrene de yay çünkü bu kelimeler bizim kültürümüzdür." der.

Daha sonra ise afiyetle yemek yemeye koyulurlar.

BU HİKAYEDEKİ ARKA FON MÜZİKLERİ STORYJUMPER UYGULAMASINDAKİ GÜİTAR 4 VE GÜİTAR 5 SESLERİNDEN ALINMIŞTIR.

ŞABŞIRAK (ESENÇAY)

Esençay köyünden Yörük Nedim her cuma şehir merkezine iner ve inmeden hanımına alınacak bir şey var mı diye sorardı.

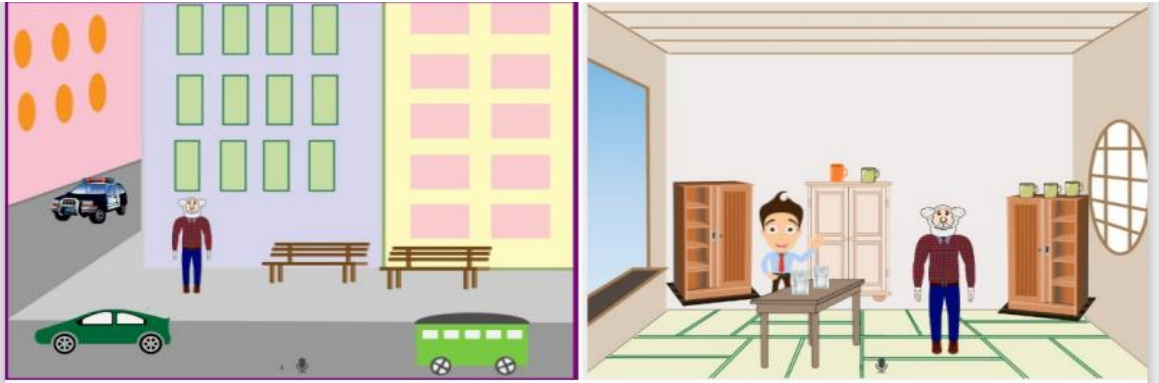
Yine cuma günü gelip çatmıştı.

Yörük Nedim: Hanım hanım ben şehire iniyorum var mı oradan gelecek?

Hanımı: Bey, önümüz bayram. Ben geçen gün yine bir ikisini kırdım, şöyle güzelinden bir şabşırak seti alır mısın?

Yörük Nedim: Tabii ki hanım, bulursam alırım.

Yörük Nedim yarım saat yolculuktan sonra şehre iner ilk önce kendi alacaklarını alır ve aklına hanımının isteği olan şabşırak gelir. Başlar sıcak günde züccacıya aramaya.

Kapı kapı züccacıya gezen bir türlü aradığı şabşırağı bulamaz. Türlü züccacıya girmiştir ancak şabşırağı duyan züccacılar ilk önce Yörük Nedim'e şaşkın şaşkın bakar ve ardından "Kusura bakma bey baba biz böyle bir şey satmıyoruz." derler. Zaten sıcak başına geçmiştir Yörük Nedim'in zaten başına güneş geçmiştir. O da iyice sinirlenmeye ve şabşırakları kırdığı için hanımına söylenmeye başlar. Yörük Nedim sokakta gezerken en sonunda cam raflarında şabşırak dizili bir züccacıya bulur ve hemen dalar içeri. "Kardeşim, seni bana Allah gönderdi; sabahtır şabşırak aramaktan kan ter içinde kaldım. Çok sıkılıp çok bunaldım, bana şu şabşırakları sarıver de köyüme döneyim yengen bekliyor." dedi. Satıcı ise ne olduğunu anlamadan "Emmi sen ne diyorsun? Ben dediğin şeyi satmıyorum." dedi. Yörük Nedim zaten sinirden çatacak birini aramaktadır. Züccacıya "Kardeşim, sen benimle alay mı ediyorsun? Şu raflara dizdiğin şey nedir?" diye sorar. Satıcı ise raflara bakar ve raflarda dizili olan şey su bardağından başka bir şey değildir. "Emmi sen bu su bardaklarına mı şabşırak diyorsun?" Yörük Nedim ise hata ettiğini anlayarak "Kusura bakma kardeş bu bizim köyümüz Esençay'da su bardağı demektir."

Yörük Nedim: Evet züccacıyeci kardeş az önce de dediğim gibi şabşırak benim köyümde su bardağı demektir. Bilirsin belki ben buranın Esençay köyünde oturuyorum. Doğma büyüme oralıyım. Kusura bakma ben telaştan, sinirden, sıcaktan şabşırak deyiverdim. Senin şabşırağı bilme ihtimalin yok seni geçtim artık benim köyüme kullanılmıyor ancak ben gibi 65-70 yaşındaki insanlar kullanıyor yani benim gibi ihtiyar heyeti.

Züccacıyeci: Ne kusuru emmi? Olur mu öyle şey sen şabşırak diyince ben afalladım, ne olduğunu daha önce hiç duymadım demek ki Esençay köyünde su bardağı demekmiş artık ben de bunu gelen müşterilerime kullanacağım. Şabşırakları bir iki fazla sardım yengeme hediye olsun malum önümüz bayram.

Yörük Nedim: Hakkını helal et kardeş.

SESLENDİREN: KAMİL CEYLAN
HİKAYE YAZARI: KAMİL CEYLAN

ARKA FON MÜZİĞİ STORYJUMPER UYGULAMASINDAKİ GÜİTAR1 VE GÜİTAR2 SESLERİNDEN ALINMIŞTIR.
DÖRT, BEŞ VE ALTINCI SAYFALARDAKİ SU BARDAĞI FOTOĞRAFI İSE TELİFSİZ FOTOĞRAF SİTESİ OLAN PİXABAY'DAN ALINMIŞTIR.

ÖLÜMKÖRÜ (SUNGUR)

Ali, istemeye istemeye olsa da anneannesinin teklifini kabul etti ve ailesi ile çay içmeye başladı. Karnı da o kadar acıkmış ki Ali yerinde duramıyordu ancak laf lafı açıyor anneanesi ile ailesinin sohbeti gittikçe koyu bir hal alıyordu. Sohbetin en koyu anında mutfağtan "KÜÜÜT" diye bir ses duyuldu. Evin içerisinden gelen bu sestten sonra Ali ve ailesi panikledi. Bu kısa süren panikten sonra Ali'nin anneanesi "Korkmayın çocuklar, ölümkörü düştü sanırım." dedi.

Ali: (korkuyla) NE, NE ÖLÜ KÖRÜ MÜ? Ne ölüsü anneanne evin içinde ölü mü var?

Ali'nin bu tepkisinden sonra ailesi katıla katıla güldü.

Anneanesi: Hayır, evladım ölü değil ölümkörü.

Ali: Anneanne o ne demek ölü mü var? Ben korkuyorum.

Anneanne: Hayır evladım, gel mutfağa gidelim ben sana göstereyim.

Ali bayramlaşmak için hemen anneannesinin yanına koşar ve anneannesinin elini öper. Anneannesine utangaç, sıkılgan bir sesle "Anneannecim, ben yolda çok acıkmıştım da malum Kurban Bayramı acaba en sevdiğim yemek olan saç kavurmayı ocağa attın mı?" der. Anneanesi ise merak etme canım torunum, senin böyle acıkarak geleceğini bildiğim için saç kavurmayı çoktan ocağa attım; İstersen mutfağa gel beraber bakalım der. Ali ise anneannesinin bu güzel teklifini geri çeviremez.

Mutfağa girer girmez burnuna nefis et kokuları, cızır cızır et sesleri gelmeye başlamıştır.

Anneanne: Alicim, etler henüz pişmemiş, istersen önce bahçede annenlerle birer çay içelim ardından tekrar etlere bakmaya gelelim.

Ali: (gönülsüz bir sesle) Ama anneanne ben çok açım şimdi yesek olmaz mı?

Anneanne: Alicim şu an pişmediği için yiyemeyiz hem ben sana çayın yanına kurabiye de yaptım gel ondan da yiyelim der.

Ali: (gönülsüz bir sesle) Peki, olur anneanne; gidelim o zaman.

Ali'nin heyecanla beklediği Kurban Bayram'ı nihayet gelip çatmıştı. Uzun bir yolculuğun ardından yemyeşil bir köy olan Sungur'a Ali nihayet giriş yapmıştı. Ali'nin anneanesi de Ali ve ailesinin gelişini dört gözle beklemiş, onları bahçede karşılamıştı.

Ali, korka korka mutfağa gelmişti, Mutfağa gelmişti gelmesine ancak kapının aralığından öteye geçmiyordu.

Ali: Anneanne, hayır! Ben oraya gelmek istemiyorum.

Anneanne: Alicim, kızıcam ama artık, hadi gel; sana ölümkörünü göstereceğim.

Ali: (hızlıca koşup anneannesinin dizine yapışarak) Hani nerede nerede anneanne?

Anneanne: Alicim şuradaki sacı ve onun altındaki demiri görüyorsun değil mi? İşte biz o sacı ayakta tutan demire biz ölümkörü diyoruz. Senin bu sözcüğü bilmemen çok doğal. Bu sözcük bizim köyümüze ait bir sözcük Sungur köyüne özgü ve sadece benim gibi ihtiyar heyeti hatırlar. Kendi anne baban bile bilmiyordur, bu kelimenin ne olduğunu bilip kullananlar seksen beş doksan yaşlarına gelmiş kişilerdir.

Ali, anneannesinin ölümkörü açıklamasından sonra rahatlamıştı.

Ali: Anneanne, bir an mutfakta ölü var sanıp çok korktum.

Anneanne: Korkma evladım, ben sana korkmana gerek yok demedim mi? Ancak öğrendin değil mi ölümkörünün ne demek olduğunu?

Ali: Evet anneanne, sacın ayakta durmasını sağlayan demire ölümkörü deniyormuş.

Bu diyalogdan sonra Ali ve anneanesi etleri tekrardan saca yerleştirip bahçeye çıktılar.

DİJİTAL ÖYKÜLEMEDEKİ FON MÜZİKLERİ STORYJUMPER UYGULAMASINDAN ALINMIŞTIR.

ÇİTİLİ (DOKUZÇAM)

Her yerde olduğu gibi Dokuzçam köyünde de tarhana mevsimi gelmişti. Biber, patlıcanlar kurutulmuş; tarladaki mahsuller toplanmış sıra tarhana yapımına gelmişti. Kışlık stok için tarhana Ege köylerinin olmazsa olmazıydı. Dokuzçam'da da Selma; annesi, anneannesi ve anneannesinin kardeşi ile bir araya gelmişti. Tarhana hazırlıkları hemen başlamıştı. Kara kazanlar ateşe vurulmuş. Gereken malzemeler getirilmişti ancak Selma'nın anneannesi birkaç malzemenin eksik olduğunu gördü ve Selma'ya "Selmacım, hadi kilerden çitilileri getir kızım." der. Selma ise çitilinin ne olduğunu bilmez ancak aile üyelerinin başı çok kalabalıktır. Kara kazandan yükselen ateş ve mevsim sıcaklığı herkesi yakıp kavurmaktadır. O da bundan dolayı çitilinin ne olduğunu sormadan kilere koşar.

Tarhana yapımı devam ettiği için ve başları çok kalabalık olduğu için Selma çitilinin ne olduğunu soramaz. Kiler, kuru bakliyat ve yoğurt kaseleri ile doluydu. Etrafına bakılmaya başlayan Selma çitili aramak için etrafına bakındıkça bakındı. Selma panik ve telaşla çitilinin ne olduğunu düşünmeye çalışırken kilere birden dedesi geliverir.

Dede: Selma güzel torunum ne yapıyorsun burada?

Selma: Dede, anneanneler dışarıda tarhana yapıyor; bana çitili getirmemi istedi ama bulamıyorum. Nedir çitili?

Dede: Güzel torunum bu kelimeyi bilmemen çok doğal. Ben sana ne demek olduğunu söyleyelim.

Dede: Canım torunum, çitili sözcüğü bizim köyümüzde yani Dokuzçam'da kullanılan bir sözcüktür. Yani yoğurt kabı demektedir ancak senin bu sözcüğü bilmemen çok doğal bu kelime ancak ben ve anneannen gibi atmış beş yetmiş yaşındaki ihtiyar heyetinin bileceği bir sözcük

Evet Selmacım artık çitili sözcüğünün ne olduğunu öğrendin. Senden ricam artık bu sözcüğü yaşlılarla konuşurken, bizim köye geldiğinde, okulda, sıranda hayatın her alanında kullanmaya çalış olur mu canım torunum? Çünkü bu sözcük bizim kültürümüzdür ve unutulmaya yüz tutmaya durumdadır. Senin gibi gençler bizim kültürümüzü üstlenirse biz hep var oluruz.

Selma: Tabii ki dedecim. Artık bu sözcüğü kullanacağım ve unutulmamasını sağlayacağım ancak anneannen bizi beklerken çatlamıştır, bunları artık götürelim.

SESLENDİREN: KAMIL CEYLAN
HİKAYE YAZARI: KAMIL CEYLAN

Yoğurt kaplarını alan Selma ve dedesi hemen bahçeye gelip tarhana yapımına devam ettiler. Anneanesi ise hemen çitilileri alıp kara kazana boşalttı ve büyük bir sevinçle tarhana yapımına devam ettiler.

HİKAYENİN ARKA FONU STORYJUMPER UYGULAMASINDAKİ GÜİATARI-GÜİTAR3-GÜİTAR4 SESLERİNDEN ALINMIŞTIR.

FOTOĞRAFLAR İŞE TELİFSİZ ULAŞIM SAĞLAYAN PİXABAY UYGULAMASINDAN ALINMIŞTIR.